

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2019 toteutumisen arviointi

VD/1784/11.02.00.01/2014

KR/KHI/HS

Ympäristölautakunta hyväksyi ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosille 2015-2019 kokouksessaan 10.12.2014. Sen jälkeen lautakunta on hyväksynyt suunnitelmaan tehdyt päivitykset vuosittain. Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on käytetty valtakunnallisia tarkastustiheys suosituksia ja paikallista riskinarviointia.

Valtioneuvoston asetuksen 665/2006 mukaisesti valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan lautakunnassa vuosittain. Lautakunnan lisäksi toiminnasta ja suunnitelmien toteutumisesta raportoidaan aluehallinto- ja keskusviranomaiselle maaliskuun loppuun mennessä. Valvontayksiköt tallentavat edellisen vuoden raportit ja toimielimen päätöksen asian käsittelystä ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA).

Ympäristöterveydenhuolto otti käyttöön valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän (VATI-järjestelmä) tammikuussa 2019. Järjestelmä on edelleen kehitysvaiheessa ja vuoden 2019 valvontatiedot saadaan raportoitua aiempia vuosia rajallisemmin. Esimerkiksi tarkastusten valvontatuloksia ei pystytä raportoimaan aiempien vuosien tapaan. Lisäksi tuloksissa on havaittu jonkin verran epätarkkuuksia esimerkiksi vuodenvaihteen tietojen osalta.

Terveydensuojeluvalvonta

Terveydensuojeluvalvonnan kohteita, joihin tehdään suunnitelmallista valvontaa, oli 757 kappaletta. Suunnitelluista tarkastuksista (242 kpl) saatiin toteutettua 116 (48) %. Edellisenä vuonna toteuma oli 57 %. Suurella osalla kohteista tarkastustiheys on harvemmin kuin kerran vuodessa, joten kaikkiin kohderyhmiin ei suunniteltu tarkastuksia vuodelle 2019.

Talousvettä toimittavien laitosten, uimarantojen ja peruskoulujen tarkastukset saatiin toteutettua hyvin. Päiväkotien ja vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköiden, yleisten liikuntatilojen ja uimahallien suunnitelluista tarkastuksista toteutui noin puolet. Kokonaisuudessaan suunnitelmalliset tarkastukset saatiin toteutettua aiempia vuosia heikommin.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtiin 109 suunnitelman ulkopuolista tarkasta. Näistä 66 tarkastusta liittyi asuntojen (61) ja päiväkotien (5) terveyshaittaepäilyihin. Haittaeläimiin liittyen tehtiin parikymmentä tarkastusta.

Hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin kuudessa valvontakohteessa. Syynä pakkokeinojen käyttöön olivat muun muassa puutteet päiväkotien ilmanvaihdoissa ja uimahallin allasveden toistuvat laatu poikkeamat.

Talousvedestä ja uimavesistä otettiin vuoden aikana 627 suunnitelman mukaista viranomaisnäytettä. Lisäksi toteutettiin yhden vesijohtoverkoston ulkopuolelle kuuluvan alueen kaivovesiprojekti, jossa selvitettiin talousveden laatua ja riittävyttä. Lisäksi toteutettiin päiväkotien ja sisäleikkipaikkojen pintapuhtausprojekti ja liikuntapaikkojen melutasoa mittaava projekti.

Terveysturvajärjestelmä jatkoi sidosryhmätyöskentelyä edellisen vuoden tapaan. Osallistuttiin kaupungin sisäilmatyöryhmiin ja tehtiin yhteistyötä muun muassa kaupungin tartuntatautiyksikön, varhaiskasvatuksen, tilakeskuksen ja työsuojelun kanssa.

Kokonaisuudessaan terveysturvajärjestelmä toteutui aiempia vuosia heikommin. Terveysturvajärjestelmän resurssi ei riittänyt suunnitelmallisten tarkastusten toteuttamiseen ja lisäksi VATI-järjestelmän käyttöönotto vei aikaa tarkastustoiminnalta. Resurssien käyttöä tarkastuksiin ja muuhun valvontatyöhön joudutaan edelleen riskinarvioinnin perusteella priorisoimaan voimakkaasti.

Tupakkalain valvonta

Tupakkalain mukaista myynnin valvontaa tehdään pääasiassa muun valvonnan yhteydessä. Valvottavia tupakan vähittäis- ja tukkumyyntipaikkoja oli vuoden alussa 211 kpl. Valvontasuunnitelman mukaan vähittäis- ja tukkumyynnin kohteet suunnitellaan tarkastettavan joka toinen vuosi. Tarkastustavoitteesta (106) toteutui 101 eli 95 %. Tupakkalain mukaisia asuntoyhteisöjen tupakointikieltoja määrättiin yhdeksään kiinteistöön. Tupakkavalvonta saatiin toteutettua kokonaisuudessaan erittäin hyvin.

Elintarvikevalvonta

Vantaalla on elintarvikevalvonnan kohdetoimintoja 1968. Määrä vaihtelee jatkuvasti, kun kohteita lopettaa ja uusia perustetaan. Vuoden 2019 aikana 647 kohdetoimintaan tehtiin suunnitelman mukainen tarkastus. Yhteensä tarkastuksia tehtiin 765. Valvontasuunnitelman mukainen tarkastustavoite oli 981 tarkastusta, joten tarkastustavoitteesta toteutui 78 %. Vähittäismyynnin tarkastuksista toteutui 107 %, tarjoilupaiikkojen sekä elintarviketeollisuuden ja -kuljetusten valvonnan tarkastuksista 73 %. Vantaalla paras oivallinen -arvio annettiin 43,5 % tarkastuksista, 43,8 % päätyi arvioon hyvä, 12,1 % tarkastuksista havaittiin korjattavaa ja 0,6 % kohteista sai arvosanan huono. Korjattavaa-arvosanoja annettiin 6,3 % ja huono-arvosanoja 0,3 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuoden 2019 aikana annettiin kolme elintarvikelain mukaista määräystä.

Valvontasuunnitelman mukaisesti toteutettiin projekti, jossa selvitettiin vakuuipakattujen savukalojen mikrobiologista laatua vähittäismyymälöissä. Sen lisäksi toteutettiin kahvin sekä Vantaalla viljeltyjen vihannesten kemiallinen laatu- projektit. Pääkaupunkiseudun kuntien kanssa toteutettiin tuoreen kalan laatuun liittyvä projekti. Lisäksi osallistuttiin Ruokaviraston koordinoimaan valtakunnalliseen projektiin, jossa tutkittiin PAH-yhdisteiden ja akryyliamidin esiintymistä elintarvikkeissa. Elintarvikevalvonnan suunnitelman mukaisia näytteitä otettiin kaikkiaan 140 kappaletta.

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia liittyen muun muassa valituksiin, takaisinvetoihin, laatupoikkeamiin ja Ruokaviraston valvontapyyntöihin tehtiin 61. Elintarvikkeisiin liittyviä ruokamyrkytyspäilyilmoituksia vastaanotettiin 51. Vuoden aikana selvitettiin viittä epidemiaa, joissa elintarvikkeita pidettiin mahdollisena sairastumisten aiheuttajana.

Elintarvikevalvonta saatiin toteutettua kohtuullisen hyvin, vaikka toteuma onkin aiempia vuosia heikompi johtuen lähinnä valtakunnallisen toiminnan ohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönotosta. Nykyisillä resursseilla valvontaa joudutaan kuitenkin priorisoimaan, jotta riskinarvioinnin perusteella tärkeimmät kohteet saadaan tarkastettua ja esimerkiksi epidemiaepäilyt selvitettyä.

Eläinlääkintähuolto

Kaupungin pieneläinvastaanotolla kävi virka- ja päivystysaikana yhteensä 5719 potilasta. Vantaalla ja Porvoolla on ollut vuoden 2016 alusta alkaen sopimus, jonka mukaisesti Vantaa huolehti virka-ajan ulkopuolella Porvoon päivystysalueen lemmikkien (341 kpl) kiireellisestä hoidosta. Vastaavasti Porvoon alue huolehtii Vantaan suurelainten eläinlääkinnästä. Vantaalaisten suurelaimia hoidettiin vuoden aikana 17 kertaa.

Eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 164 kappaletta. Tarkastusyhteyksiä tehtiin tämän lisäksi 85 kappaletta ja eläinsuojelupäätöksiä Löytöeläintalolle tuotuja eläimiä koskien 25 kappaletta. Valvontasuunnitelmassa oli arvioitu, että tarkastuksia ja käyntejä tehdään yhteensä 220 ja löytöeläintalon eläimiä koskevia päätöksiä 20 kappaletta. Toimenpiteiden määrä on noussut viime vuosien aikana. Tarkastuksilla neuvoja ja ohjeistusta annettiin 45 kohteessa (24 %), määräyksiä ja kieltoja 48 kohteessa (26 %) ja 54 tapauksessa (29 %) käytettiin kiireellisiä toimenpiteitä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Viidesosassa tehdyistä tapauksista ei havaittu puutteita eläintenpidossa. Viime vuonna tämä osuus oli neljännes eli tarkastusten perusteella havaittiin enemmän eläinsuojelulain vastaista toimintaa kuin ennen.

Suunnitelmallisia tarkastuksia, mitkä tehdään ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta, ei pystytty resurssivajeen vuoksi tekemään.

Eläintautilain nojalla tehtiin 43 vientitarkastusta ja 2 näytteenottoa eläville eläimille ja eläintuotteille. Laittomia maahantuontejä selvitettiin aluehallintoviraston ja Ruokaviraston kanssa yhteistyössä 10 tapausta. Lisäksi myönnettiin noin 1242 todistusta turkisten vientiin liittyen.

Toiminnan kehittäminen

Valvonta on priorisoitu niin, että tärkeimmät osa-alueet on pystytty valvomaan. Rajallisista resursseista johtuen suunnitelmallisesta valvonnasta joudutaan tinkimään.

VATI-järjestelmän kehittymisen toivotaan tuovan yksikölle paremmat mahdollisuudet tiedolla johtamiseen. Resurssit pitäisi kohdistaa paremmin niihin toimintoihin, joissa valvontaa erityisesti tarvitaan.

Ympäristöterveydenhuollon systemaattiset, sisäiset auditoinnit aloitetaan vuoden 2020 aikana ja laadunhallintaa parannetaan entisestään. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon laadunhallintajärjestelmä (Laatunet) on otettu käyttöön syksyllä 2019 ja sen käyttöä lisätään vuonna 2020.

Vuonna 2019 yksikön valvontatulot ja eläinlääkärin vastaanotolta kertyneet klinikkamaksut olivat yhteensä noin 511 235 €. Tulot pienenevät hieman edellisestä vuodesta. Syynä tulojen vähentymisen oli tarkastusmäärän väheneminen. Vastaanoton klinikkamaksuja uudistettiin vuodelle 2019 ja muilta osin ympäristöterveydenhuollon maksutaksaan on tulossa päivitys keväällä 2020. Ympäristöterveydenhuollon yksikkö ei ole nettobudjetoitu, joten tulot eivät ole yksikön käytettävissä.

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2019 toteutumisen arviointi.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Tämä pykälä tarkastettiin heti.

Liitteet:

- Terveysturvallisuuden valvonnan raportti 2019
- Tupakkalain mukaisen valvonnan raportti 2019
- Elintarvikevalvonnan raportti 2019
- Eläinlääkintähuollon raportti 2019
- Eläinlääkintähuollon liite 2

Täytäntöönpano: Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikötietojen hallintajärjestelmä (VYHA)

Muutoksenhakuohje: 10. Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:

1. kaupungineläinlääkäri Kirsi Hiltunen, p. 040 7248590, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi